

**FELIKS
BAUMGARTNER**

sa Tomasom Bekerom

**OSVAJAČ
NEBA**

MOJ ŽIVOT U SLOBODNOM PADU

Prevela s nemačkog
Dušica Milojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Felix Baumgartner

HIMMELSTÜRMER

Mein Leben im freien Fall

Copyright © 2013 Piper Verlag GmbH, München

Translation Copyright © za srpsko izdanje 2014, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Ova knjiga je posvećena svim majkama
ovog sveta – zato što je vaša безусловna
ljubav i predanost svojoj deci neograničena
i bez premca i zato što bez vas ne bismo bili
tu gde smo danas.*

SADRŽAJ

Na najnižoj tački skoka s najveće visine	9
Palačinke od juče – kako sam postao <i>Red bulov</i> sportista	15
Povratak u misiju.	37
Rizik? Ne, hvala! Kako sam postao skakač s platforme.	56
Obmana i prerušavanje – prvi skok kojim sam postigao svetski rekord.	75
Kip Hrista Spasitelja u Rijju – slika za večnost.	89
Terapija u Lankasteru i prinudna pauza za <i>Stratos</i>	118
Gorke pilule i jedno smenjivanje	142
Pravo ka cilju: dan X se bliži	159
Povratak kući – osvajanje neba	169
Moj put, moji snovi – šta dalje	208

„Ko zna šta će mu još pasti na pamet“:

<i>Razgovor sa Evom Baumgartner o njenom sinu i njenim strahovima . . . . .</i>	216
Pogovor Džoa Kitingera: Obojica smo skakali u neizvesno	225
Komentari, crteži i dokumenta	231
Registar fotografija	257
O autoru.	259

NA NAJNIŽOJ TAČKI SKOKA S NAJVEĆE VISINE

Oko pola četiri ujutro postalo mi je jasno: hoću kući. Iz svog apartmana u Santa Moniki odvezao sam se do aerodroma, nabavio sam kartu i odleteo kući u Salzburg. Već nedeljama nisam mogao da spavam, a pogotovo ne te noći jer sam znao: sutra se ide u bazu Bruks, u San Antoniju u Teksasu. Tamo gde se testiraju svi spejs-šatlovi i obučavaju astronauti. Tamo ću morati da izdržim pet sati u onom odelu i da stručnjacima Američkog ratnog vazduhoplovstva pokažem da ja to mogu. A dobro znam da ne mogu.

Šta da radim? Postojalo je samo jedno rešenje. Došao je dan koji sam tako dugo odlagao. Imam samo jedan izlaz. Da pobegnem. Daleko odavde, od tog odelu, od svog tima. Već odavno sam svojim ljudima morao da otkrijem čega se plašim. Taj ogromni tim se već mesecima

ubijao od posla, danonoćno je radio, svi su verovali u mene. A sad ću ih u minut do dvanaest ostaviti na cedilu.

Tako nešto još nikad nisam uradio. Uvek sam se borio sa svojim demonima, probleme nisam odlagao, već sam se s njima hvatao ukoštac. Ako je postojao problem, tražio sam odgovarajuće rešenje. Ovo je prvi put da sam pokušao da problem neprestano odlažem, u nadi da će se rešenje u nekom trenutku naći samo od sebe. Bežao sam govoreći sebi: ako sad ne možeš da uradiš ono što se od tebe traži, moći ćeš drugi put. Ali dobro sam znao: idući put neće biti ništa bolje. A jednog dana račun stigne na naplatu. Upravo to mi se sad desilo.

Razlog zbog kog sam pre dvadeset pet godina uopšte počeo da se bavim padobranskim skokovima jeste ono neuporedivo osećanje slobode kad nakon skoka počneš da padaš. Najviše sam voleo da skačem u farmerkama i majici, ponekad sam nosio i šlem. A sad? Upakovan u svemirsko odelo, a povrh njega još i padobran trostruko veći od uobičajenog i dve boce s kiseonikom, a na grudima uređaj za beleženje podataka: na kraju sam bio dvostruko teži nego inače. Ni traga slobodi. Skok je mučan, ne pričinjava nikakvo zadovoljstvo. A pritom moram još i sve iz početka da učim jer me dodatna težina i odelo blokiraju. Osećao sam se kao početnik, bez ikakve rutine, bez samopouzdanja, nisam znao šta me čeka – a ipak sam skakao.

Od prvog trenutka sam čitavoj tehnici kapsule pristupio kao profesionalac. Rukovanje dugmadima, samostalnost u kabini, procedura za nepredviđene situacije koja mora da se zna napamet: sve sam uvek obavljao savršeno i bez greške, u rekordnom vremenu. Svi su me hvalili što mogu da zapamtim i da pod tim okolnostima obavim toliko stvari. To je upravo ono u čemu sam dobar: da u kratkom vremenu uvek ispravno reagujem. Za to sam se i obučavao. Ali ono odelo! Sve samopouzdanje koje sam imao uvek kad se dobro priprelim mogao sam da pokažem i sad, bez obzira na to koliko me ljudi iz Nase posmatralo, to mi ne bi bilo nikakav problem – samo da nema tog odela.

Projekat *Red bul Stratos* trajao je već tri godine. Problem sa odelom pod pritiskom osećao sam kad god smo probali. Bez tog odela, u projektu bih stvarno mogao da uživam. U opasnom delu projekta, u razvojnom delu projekta, u njegovom tehničkom delu: sve je bilo lepo. Ali umesto da se radujem probnom skoku sa 10.000 metara, ja sam mislio: „Neću u odelo!“ Osećao sam se kao pred težak ispit koji uliva strah. Postao sam nenormalno preosetljiv, reagovao sam na svaku sitnicu koja mi inače nikad ne bi predstavljala problem. Smetalo mi je, recimo, svetlo u sobi u kojoj me je Majk Tod, tehničar koji se bavio odelom, uvek oblačio. Ranije nikad nisam razmišljao o svetlu. Pa onda onaj miris! Šlem je imao gumene zaptivke koje zatvaraju lice, i taj miris gume počeo je izuzetno da mi smeta. Svakom detalju sam

imao ponešto da zamerim, čak i glasovima saradnika. Na sreću, Majk je imao veoma miran, prijatan glas. Ali u prostoriju su ulazili i drugi ljudi, a njihovi glasovi su počeli da me razdražuju. Sve što je bilo povezano s odelom u nekom času je poprimilo negativan naboj. Bilo je jasno da ću se u jednom trenutku slomiti. Bio sam zarobljen u odelu, zarobljen činjenicom da bi zapravo trebalo da budem junak ovog projekta, ja, koji sam prethodnih dvadeset, dvadeset pet godina uvek postizao rezultate koje sam želeo, koji sam mnogima što se bave padobranstvom i padobranskim skokovima s platforme bio poznat kao čovek koji može sve – sad doživljam neuspeh jer ne mogu da prevaziđem prepreku koju mi predstavlja odelo. Zakazujem već na zemlji, a ne na visini od 39.000 metara, pri skoku iz kapsule na rubu svemira? Katastrofa!

Dve godine sam lagao samoga sebe i svoj tim. Uvek sam se trudio da etape koje moram da provedem u odelu budu kratke. Naravno da bi bilo bolje da sam u njemu proveo više vremena, samo da sam sebe mogao da nateram na to: danas ću, recimo, ostati ceo sat, mada zvanično moram samo pola sata. Ali ja sam uvek radio upravo suprotno, trudio sam se da što brže izađem i izmišljao svakakve izgovore. Tim nije ništa primetio. Valjda su pretpostavljali da će se, ako imam neki problem s boravkom u odelu, to pokazati već u prvih pet minuta. Ali sa mnom to nije bilo tako. Nisam se osećao sjajno, ali u prvih pet minuta to mi nije predstavljalo baš

---

pravi problem. A prvi put nije mnogo duže ni trajalo. Posle sam izmišljao svakakve trikove: „Je l' mogu malo da otvorim vizir da bih mogao bolje da govorim?“ Najgori trenutak je, naime, onaj kad je šlem zatvoren. Tada se u odelu nalaziš u sopstvenom svetu. Sa otvorenim viziorom si manje zarobljen tamo unutra. Mislio sam – jednom će doći dan kad ću obući odelo i reći: dobro, ovo je lako. Ali, nažalost, taj dan nije došao.

I tako sam sad, nakon neprospavane noći u Santa Moniki, spakovao svoje stvari, zaključao sobu i pomislio: sada napuštaš sve za šta si radio. Dvadeset pet godina sam se indirektno pripremao za ovaj projekat. Svaki skok je bio jedna cigla u zidu, jedan deo celine. Ušao sam u automobil. Verovatno sam se već pedeset puta vozio ovim putem do aerodroma, ali ovog puta sve se odvijalo kao na usporenom snimku, kao u nekom transu. Svetla u noći su mi izgledala sasvim drugačije. Putujem kući, sve ostavljam za sobom. Ne mogu da se vratim, moram sebi da obezbedim predah, bez obzira na to šta ću time izazvati. Sad moram malo da mislim i na sebe.

Telefoniraću im. Uvek je lakše ako čoveka ne morate da pogledate u oči. Reći ću: „Momci, imam problema s onim odelom. Znam da je sad malo kasno, ali moram da se vratim u Austriju, potrebno mi je poznato okruženje: moji roditelji, moja devojka, ljudi sa kojima se osećam dobro.“

Ovde su mi s vremenom svi postali neprijatelji. Džo Kitinger, Art Tompson, ljudi koji za mene rade: sve sam ih doživljavao kao neprijatelje – jer su bili povezani s mojim problemom. Hteli su da provedem pet sati u tom odelu. Mučitelji!

Sa aerodroma sam pozvao Artu, našeg vođu projekta, i sve mu priznao.

Nije vikao ni psovao, samo je rekao: „Čekaj me, dolazim!“ Seo sam u neki ćošak i rasplakao se kao malo dete. Ljudi su me gledali, policajac mi je prišao i pitao da li je sve u redu. E pa nije. Nije u redu. Odustajem. Gotov sam, dostigao sam najnižu tačku svog skoka s najveće visine.

PALAČINKE OD JUČE – KAKO SAM POSTAO *RED BULOV* SPORTISTA

Sedište međunarodnog koncerna *Red bul* danas se nalazi u mestu Fušel am Ze, nedaleko od Salzburga. Tamo oko petsto od ukupno devet hiljada zaposlenih iz celog sveta radi na uspehu ove vodeće marke energetskeg napitka. Na početku osamdesetih, kada je koncern osnovan, sedište *Red bula* još uvek nije bilo na jezeru Fušel, već u Salzburgu, u ulici Alpenštrase. Ditrih Matešić je imao kancelariju na gornjem spratu Berger banke. S tim čovekom, koji je rođen 1944. u Sankt Marajnu u Štajerskoj i koji je sa *Red bulom* osvojio svet energetskeg napitaka, upoznao sam se preko Vojnog sportskog udruženja u Salzburgu. Ono danas nosi naziv Vojno sportsko udruženje „Red bul“, Salzburg.

Sa padobranskim skokovima sam počeo 1986, sa šesnaest godina, kao civil u Vojnom sportskom

---

udruženju, pod vođstvom šefa udruženja Rolanda Retenbahera. Dve godine kasnije položio sam zakletvu u vojsci, a posle izvesnog vremena sam, kao tenkista i instruktor visokoprofesionalno vođenog centra za obuku padobranaca, došao u bečku četvrt Nojštatt. Osim padobranskih skokova, tamo sam učio i da boksum jer mi je po završetku radnog vremena često bilo dosadno. Stigao sam čak i do profesionalnih borbi, 5. avgusta 1992. boksovaio sam sa nekim Hrvatom i nokautirao ga u prvoj rundi. Bila je to moja prva i do danas jedina profesionalna borba. Već 1992. *Red bul* je u Beču organizovao svoj prvi *Red bul flugtag*, iliti „dan letenja“. Ideja ovog otkačenog takmičenja, koje se svake godine održava u nekom drugom gradu na svetu, bila je da se učesnici u letelicama na ljudski pogon, koje su sami sagradili, sa rampe otiskuju u vodu. Pritom se ocenjuju dužina leta i originalnost letelice. Za ovu svoju manifestaciju u Beču *Red bul* je u to vreme tražio padobrance koji bi se na početku takmičenja padobranom spustili na rampu. Potraga ih je odvela u Salzburg, gde su u to vreme postojala samo dva padobranska udruženja: Prvi salcburški padobranski klub i Vojno sportsko udruženje, čiji sam ja bio član. Moje drugove i mene nije trebalo dugo ubeđivati, učestvovali smo u *Flugtagu*, kul smo se spustili na onu rampu, a Ditrih Matešić je bio toliko oduševljen da je odlučio da podrži naše udruženje. Od sume koju nam je stavio na raspolaganje mogli smo da kupimo nekoliko novih padobrana. Logično da je na

---

njima bio logo *Red bula*. Otad pa nadalje bio sam jedan od prvih *Red bulovih* sportista. Danas *Red bul* ima oko 650 sportista i brojne sportske ekipe.

Kao mašinbravarski šegrt u to vreme sam zarađivao 1.550 šilinga mesečno – a skok sa padobranom koštao je sto pedeset šilinga za hiljadu metara. Kad bi mi krenulo, ponekog prepodneva sam umeo da skočim i po četiri-pet puta, i tako bi mi brzo otišla polovina mesečne plate. A ako bi me ostali posle podne upitali: „Hoćemo li još malo da skačemo?“, uvek sam morao da im odgovorim: „Žao mi je, momci, ali danas je tek četrnaesti, jedva da mi je još nešto ostalo za ovaj mesec.“ U to vreme sam imao stvarno oskudan budžet, kojim sam morao vrlo štedljivo da raspolažem ako sam ponekad hteo još i da izađem. Dok su svi ostali sa šesnaest-sedamnaest godina već odavno imali sopstveni moped, koji su kupili ili dobili na poklon, ja sam još uvek vozio bicikl.

Padobranske skokove sam sebi mogao da priuštim samo zato što je majci s vremena na vreme polazilo za rukom da od oca izvuče nešto novca. To nisu bile hiljade šilinga, već samo tu i tamo po sto pedeset šilinga. Uvek uz napomenu: „Ovo nećemo reći tati.“ Majka je bila zadužena za održavanje domaćinstva, čišćenje, kuvanje, pranje, vaspitanje dece – i za kućni budžet.

Otac je kao savetnik za uređenje enterijera dobro zarađivao, ali nikad nije imao vremena da se bavi finansijskim stvarima. Bio je izuzetno štedljiv čovek, koji nikada nije baš mnogo držao do sporta. Njegov komentar na moje

skokove bio je: „Ako imaš novca da skačeš padobranom, možeš na to da ga trošiš. Ali bolje bi ti bilo da štediš.“

Tada sam zbog njegove štedljivosti patio, a danas se tome često nasmejem. Sećam se kako se otac jednom vozao po kraju sa parom cipela na prtljažniku svog bicikla, tražeći obućara koji će da mu stavi nove đonove. A pritom se nije radilo o nekom paru elegantnih, ručno pravljenih kožnih cipela, već o nekakvim jeftinim. Kad se vratio, cipele su mu i dalje nepopravljene stajale na biciklu.

„Gde si toliko bio? I zašto nemaš nove đonove na cipelama?“, pitao sam ga.

„Pa, našao sam obućara koji je tražio sedam evra. A onda sam se setio drugog, koji bi mi to uradio za pet. Ali kod njega je već bilo zatvoreno.“

Dva dana se vozao naokolo s tim cipelama na biciklu, da bi na kraju uštedeo dva evra.

Kad sam sa dvadeset dve godine, nakon četiri godine u vojnoj službi, napustio austrijsku armiju, želeo sam da završim za auto-mehaničara specijalizovanog za popravku motocikala. Sa osamnaest godina sam kupio svoj prvi motocikl, jamahu RD500. Bila je to mašina koja je doživela udes i koju sam svojim rukama ponovo osposobio. U to vreme sam već bio mašinbravar, a čitavog života sam rado petljao po motorima. Sad sam hteo da stvarno dobro izučim zanat.

Šegrtovao sam u radionici koju moja obuka ništa nije koštala jer me je i dalje plaćala vojska. Tako sam dobio mogućnost da se posle vremena provedenog u vojsci ponovo naviknem na običan posao. Ta epizoda, doduše, nije dugo trajala.

Jednoga dana, sećam se da je bio petak, u radionicu nam je ujutro došla mušterija sa motociklom i zamolila me da ga što pre popravim. Čovek je narednog dana hteo da oko četiri ujutro krene s prijateljima u Grčku, a upravo je bio primetio da mu se uoči te duge vožnje pokvario pokazivač za kilometražu.

Uverio sam ga da ćemo to popraviti i da će već istog dana pre zatvaranja moći da preuzme motor.

Tek što sam motocikl podigao na platformu za popravke, prišao mi je naš šef prodaje.

„Taj motocikl ne radimo danas.“

„Ali čoveku je hitno.“

„Taj lik je nedavno hteo da kupi nov motocikl i žalio se mom šefu što mu nisam ponudio dovoljan popust. Napravio mi je problem.“

„Ja sam ovde samo nov šegrt, ali čovek bi hteo da sutra ujutro putuje sa ortacima u Grčku. Ako večeras dođe, a popravka nije završena...“

„To neće biti tvoj problem. Samo ga skloni s platforme!“

Nisam to mogao da razumem. Više bih voleo da čoveku nisam ništa obećao. Nikako nisam mogao da dopustim da, pošto sam mu obećao da će popravka biti završena, prosto ostavim motor da stoji. To je bilo

suprotno mom osećaju za pravdu, koji je iz nekog razloga oduvek bio veoma jako izražen. Kada je mušterija došla, kasno po podne, morao sam da objašnjavam:

„Danas smo imali strašnu gužvu, nisam mogao da stignem.“ Prebledeo je kao kreč i počeo da plače kao malo dete. To putovanje za Grčku planirao je već mesecima, a ako sad bez urađenog servisa ošteti motor, garancija mu neće pokrivati popravke. Kao da mu se čitav svet srušio. Otrčao sam do šefa prodaje, koji je bio zaseo u svojoj kancelariji, i rekao mu: „Eto ti, idi sad pa se sam pobrini za to. Onaj lik što je tražio da mu se uradi servis sedi napolju pred radionicom i plače kô kiša. Moraš da središ stvar.“

Šef prodaje mu je prišao i rekao: „Ako Feliks sutra porani u pet ujutro, a tvoji momci pristanu da krenete malo kasnije, stići ćeš da obaviš servis na vreme.“

Posle toga sam šefa prodaje zamolio da malo popričamo u četiri oka.

„Okej, nije nikakav problem. Doći ću sutra u pet i radiću na svoj krvavo zarađeni slobodan vikend. Ali tražim da se to zabeleži kao prekovremeni rad. Moje radno vreme je od ponedeljka do petka.“

„On treba da ti plati što dolaziš naročito zbog njega. Dogovori se s njim“, odgovorio mi je šef prodaje.

„Čoveku je bilo zakazano za danas“, odgovorio sam. „A mi nismo ništa uradili. Ortaci će mu sutra samo zbog nas krenuti dva sata kasnije, a sad još treba i dodatno da plati.“

Narednog dana sam mu uradio servis. I nisam ništa dodatno naplatio.

U ponedjeljak ujutro šef prodaje je proverio moju radnu listu i rekao: „Ipak si upisao prekovremeno.“

„Pa normalno da jesam.“ Otada su mi nalepili etiketu da sam „nezgodan za saradnju“.

Neprestano je bilo nekih problema. Iz nedelju u nedelju mi je postajalo sve jasnije da ta radionica stalno laže i vara mušterije. Tokom dana je rađeno pet do osam servisa motocikala. Svaki servis traje oko tri i po sata. Osam puta tri i po: to je dvadeset osam sati na dan. Ali dan ima samo dvadeset četiri sata. A radni dan samo osam. Ako podešavamo ventile, da li treba da zastanemo i oslušnemo da li se čuje kloparanje? Ne? Okej, dobro. Obrišeš motor, čist je, i gotovo. Filtere za ulje nekima uopšte nismo menjali, već smo ih samo čistili tako da izgledaju kao novi – a navodno zamenjeni rezervni delovi otpisivani su iz zaliha.

Uvek sam govorio: „Momci, to je prljava igra. Ovde ipak naplaćujete gomilu love. To je prevara.“ A onda nam je jedna prepredena mušterija stala na put. Taj lik je stavio dlaku na poklopac akumulatora i obeležio je filter za ulje, i još je sve to fotografisao pre nego što je mašinu dovezao na servis. Kad je došao po svoj motocikl, rekao je: „Dakle, pazite ovamo: ovo sam prethodno fotografisao. Da se poklopac akumulatora skine i ponovo stavi tako da dlaka ne ispadne, za to nema šanse. A ni filter za

ulje nije promenjen, na njemu je još oznaka koju sam ja stavio. Na mom motociklu niste uradili ama baš ništa!“

„Ma, ne sekiraj se“, pokušao je da ga umiri majstor, „sad ću ja to da pogledam, mora da je šegrt ponovo nešto zabušavao.“

Ali ja ovog puta nisam hteo da učestvujem u tome.

„Ako to prikačiš meni, sutra ćete biti u novinama. Stalno sam vam govorio da neću da učestvujem u tom sranju, a vi ste mi govorili da držim jezik za zubima i da radim svoj posao! Možeš biti siguran da ću da ti zatvorim radnju.“

Majstor je sačekao do dana kad mi je istekao vojni rok, zajedno sa isplatom, a onda me je izbacio: hvala i doviđenja. Voleo bih da sam mogao da ostanem auto-mehaničar i da se bavim motorima, ali moj smisao za pravičnost, kog sam se držao bez obzira na gubitke, pomrsio mi je račune.

Tako sam ostao bez novca i bez posla. Da bih finansirao svoje skokove padobranom, počeo sam da radim na građevini i da prihvatam povremene poslove. Jedan od njih bio je dostava paketa kod renomiranog proizvođača automobila, dvaput nedeljno. Ubrzo sam tamo radio sa vrlo kratkim radnim vremenom, a zarađivao neverovatnih 3.650 šilinga mesečno. Istinski su me zavoleli kada je u jednoj kancelariji nekom prilikom morao da se pomeri ogroman metalni sanduk, a niko od zaposlenih nije imao dovoljno snage za to.

„Gospodine Baumgartneru, ne biste li začas mogli ovaj sanduk...?“

„Ma normalno. Odmah ću da zasučem rukave!“

Sâm sebi izgledao sam kao onaj lik sa *Koka-koline* reklame, u kojoj sve sekretarice u pola jedan izlaze na prozor velike kancelarije da bi se divile građevinskom radniku na pauzi, obnaženom do pojasa.

„Gospodine Baumgartneru, da li biste popili kafu s nama?“ U svakoj od kancelarija u kojoj je trebalo da predam neki paket zadržao bih se desetak minuta u šalama i flertovanju sa ženskim osobljem. Unutra je bilo toplo, imao sam krov nad glavom, a povremeno sam mogao i da vozim šefičina dobra kola, ako bi me poslala da joj donesem odeću s hemijskog čišćenja, ili prsten od juvelira. Sâm sam u to vreme imao prastari *Mercedesov* kombi veliki kao autobus. Stvarno sam voleo taj posao.

Sve do događaja sa knjigom.

Trebalo je da isporučim neki paket na kome imena primaoca i pošiljaoca nisu mogla da se dešifruju. Nakon kraćeg razmišljanja, odlučio sam da paket otvorim i da pogledam prateću poruku, ne bih li odatle dokučio kome je namenjen.

Ali umesto poruke, u paketu je bila knjiga s naslovom *Hiljadu mana...*, nakon čega je sledio naziv jednog od najbolje prodavanih modela automobila u Evropi. Šta mu je sad pa to? Probudila mi se radoznalost i počeo sam da prelistavam knjigu. U pitanju je bila neka vrsta priručnika za opfođenje sa mušterijama u ovlašćenim

servisima. Kako ovu ili onu manu automobila objasniti običnoj mušteriji? Kod koje vrste kritički nastrojenih i tehnički potkovanih mušterija nema druge nego da se problem besplatno otkloni? I kakva priča od koje se diže kosa na glavi može, nasuprot tome, da se ispriča nekoj staroj, slabašnoj penzionerki? Ta knjiga je predstavljala prekretnicu u mom ličnom razvoju. Tako, dakle, izgleda život, pomislio sam. Ako znaš kako stvari stoje, možeš da ostvariš svoje pravo. Ako si naivan i svima veruješ, ispašćeš glup.

Ono što sam u toj knjizi pročitao odmah me je podsetilo na jednu osobinu koju sam kod svog oca uvek naročito cenio. Niko nije mogao da mu proda rog za sveću. Ako bi imao neku reklamaciju, ušao bi u prodavnicu i izašao s onim što je hteo. Majka se u takvim trenucima stidela, ali ja sam svaki put rado ulazio zajedno sa njim, stajao sam kraj oca, slušao ga, i mislio: moćno!

„Moraš da budeš glasan i da imaš dobre argumente. Ako samo dižeš galamu, ništa nećeš postići“, objasnio mi je otac. On nikad nije vikao, već bi povišenim glasom rekao u čemu je stvar. Video sam da čovek može da ostvari svoje pravo čak i ako je to ponekad mukotrпно. To sam nesumnjivo naučio od oca. U tome je on bio pravi majstor.

Posle događaja s knjigom sabrao sam dva i dva i odlučio da svoju sudbinu uzmem u sopstvene ruke i da se usmerim na konkretan cilj. S obzirom na moju skromnu

---

finansijsku situaciju to je, doduše, u prvo vreme značilo da moram da postanem majstor improvizacije.

U međuvremenu sam sa padobranskih skokova prešao na skokove sa platforme, to jest B. A. S. E. džamping, skokove koji podrazumevaju slobodan pad, a izvode se sa zgrada (*Building*), predajnika (*Antenna*), mostova (*Span*) i visokih litica (*Earth*). Slobodan pad se u poslednjem trenutku zaustavlja padobranom, pomoću kog se bezbedno dolebdri do zemlje.

Kod padobranskih skokova padobran je podešen tako da se otvara oko osamsto metara iznad tla. Spakovan je tako da se otvara blago, što znači i relativno sporo. Pored toga, sa sobom imate i rezervni padobran. Čak i ako sa glavnim padobranom nešto nije u redu, čovek je prilikom skoka relativno bezbedan.

Kod skokova s platforme padobran, zbog manje visine s koje se skače, mora da se otvara znatno brže i da mnogo brže koči pad. Stoga je ovakav padobran uglavnom veći, kako bi što bolje kočio, a izvlači ga pomoćni padobran iz takozvanog „bejs riga“, neke vrste malog ranca na skakačevim leđima. Rezervni padobran obično ne postoji jer skakaču ionako ne bi više preostalo vremena da ga otvori. Ako se skokovi izvode sa naročito malih visina, pomoćni padobran se i ne ostavlja u rancu na leđima, već se prilikom skoka drži u ruci. Tako glavni padobran može da se otvori znatno brže.

Sebi sam stavio u zadatak da neki dobar video-snimak jednog od mojih skokova bude uvršten u *Red bulovu sportsku kompilaciju*, kojom se svake godine za Božić predstavljaju najbolji projekti najboljih *Red bulovih* sportista. Snimci iz te kompilacije se još i danas prikazuju u diskotekama, gostionicama i drugim javnim lokalima širom sveta.

Red bul u to doba još nije imao sopstvene timove snimatelja, ali kao sportista ste od njega mogli da iznajmite kameru. To je, doduše, bila nekakva ogromna stvar, sa kojom mi je bilo teško da sam sebe snimam u vazduhu. Zato sam pozvao svog nemačkog drugara Volkfanga di Ruđerija, s kojim sam se upoznao na skokovima s platforme i koji je imao sopstveni studio za montažu: „Je l' hoćeš da pođeš sa mnom Norvešku? Ja plaćam let i hranu, a ti me snimaš. Ništa nećeš zaraditi, ali ništa te neće ni koštati.“

Malo kasnije sedeli smo zajedno u nekakvom logoru usred nedođije. Jelo i piće su bili nenormalno skupi jer je sve moralo da se doprema brodom. Vlasnik kampa, zvao se Ajnar, jednog jutra mi je rekao: „Svaki dan pečem ove palačinke, pa one što su ostale od juče možeš da dobiješ za džabe.“ Bajate, suve palačinke? Ma, bilo mi je svejedno. Glavno da ima nešto za jelo. Bio sam zadovoljan i palačinkama od juče, dok je Volfgang sedeo pored mene i jeo ogromnu picu. Ja sam skakao, a hranio sam se gore od kamermana kome sam platio put. Bio je krupan čovek, sa dobrim apetitom, i rekao mi je: „Izvini,

---

ali ta pica mi je baš potrebna. Sutra ponovo moram da se penjem s tobom uz brdo.“

Meni je, međutim, bilo svejedno koliko ću bajatih palačinki pojesti jer sam znao: kući ću se vratiti sa kul snimcima, i započecu narednu fazu svoje sportske karijere. I zaista, te godine mi je pošlo za rukom da uđem u *Sportsku kompilaciju*. Video iz Norveške prikazan je u celom svetu. Počelo je da se isplaćuje to što sam imao jasan cilj pred očima i što sam činio sve što je bilo potrebno da ga ostvarim. Kad su u odjavnoj špici filma preko platna prolazila imena svih sportista, prvi put sam postao svestan kako je lepo što mi prezime počinje slovom B.

Nekoliko godina nakon *Flugtaga* u Beču u *Red bulu* je za marketing bio nadležan Rejmon Dulije, koji je došao sa Tur de Fransa. Čovek s kojim sam se nenormalno dobro kapirao. Pozvao je sve padobrance i mene na svoju rođendansku proslavu u Fušl. Naumio sam da mu na toj žurci ispričam plan za učešće na svetskom šampionatu u skakanju s platforme u Americi, legendarnom Bridž deju u Fejetvilu u Zapadnoj Virdžiniji. Kad smo na rođendanskoj proslavi stupili u razgovor i kad je čuo moju nameru, Dulije je rekao:

„Dakle, hoćeš da počneš da se profesionalno baviš skokovima s platforme? U tom slučaju će ti biti potreban stvarno dobar padobran!“

„Pa, opet ću pozajmiti neki“, odgovorio sam.

„Ne, ja ću ti platiti padobran. Koliko to košta?“

„Negde oko tri hiljade maraka.“

„Okej, nije problem. Od nas ćeš dobiti šlem, a padobran ću ti platiti ja.“

Dulije je, međutim, neposredno pre svetskog prvenstva napustio firmu, kako bi radio za Ligu šampiona. Na njegovo mesto nadležnog za sponzorisane sportista došao je Tomas Iberal, koji nije baš mnogo držao do skokova s platforme. Kada je bilo reči o tome da li će mi *Red bul* platiti avionsku kartu za odlazak na Bridž dej, rekao je: „Mi već sponzorišemo tvoje udruženje. Ako hoćeš da skačeš s nekakvog mosta, to nema više nikakve veze s klasičnim padobranskim skokovima. Ne možemo to da ti platimo.“

Malo je nedostajalo da odustanem od putovanja. Ali nekoliko dana pre takmičenja moj padobranski savez je odlukom upravnog odbora ustanovio vanredno pravilo koje je omogućilo da mi plate kartu za Zapadnu Virdžiniju. Odatle sam se vratio kao svetski šampion u skokovima s platforme za 1997.

Danas se veoma dobro slažem s Tomasom Iberalom, ali u početku se uopšte nismo voleli. Za naše prve pregovore o sponzorstvu, pošto je odbio da mi plati kartu za Bridž dej, pripremio sam video-snimak svojih skokova, koji mi je napravio Wolfgang di Ruđero. „Iduće nedelje imam razgovor sa *Red bulovim* čovekom za marketing“, rekao sam Volfgangu, „radi se o

---

tome da me malo sponzorišu. Treba mi jedan baš dobar tematski video.“ Doneo sam mu sav materijal koji sam skupio i rekao mu: „Hajde da od ovoga napravimo nešto kul!“

Sa Volfgangovim videom, za koji mi je tražio samo polovinu uobičajenog honorara, sav ponosan sam otišao kod Tomasa. Pogledao je film, a ja sam za to vreme nape-to gledao u njega. Kad je film završen, dugo je ćutao, da bi konačno rekao: „Pazi, da li nam u *Red bulu* uopšte treba tako nešto?“

U međuvremenu sam već svuda skakao, između ostalog i zahvaljujući svom dobrom odnosu sa Rejmonom Dulijeom, koji mi je kupio nov padobran: sve je išlo kao podmazano, ukrcao sam se u pravi voz i on me je nosio ka cilju. A onda se pojavio Tomas, koji je bio kritički nastrojen prema skokovima s platforme, pogledao je moj video na koji sam dao poslednju paru, i rekao: „Da li nam to uopšte treba?“ Morao je još da razmisli. E, nazdravlje.

Za sledeću rundu pregovora s Tomasom doveo sam i pojačanje: Hansa Himera, mog tadašnjeg padobranskog trenera. Još uvek se tačno sećam šta sam mu rekao u telefonskom razgovoru pre sastanka: „Hanse, uskoro idem na naredne pregovore sa *Red bulom*. Možeš li da pođeš sa mnom? Ti si poslovan čovek i umeš bolje da pričaš prazne priče nego ja. Ja se tamo osećam nesigurno.“

Malo kasnije sva trojica smo se sastali u gostionici na jezeru Mondze. Moja želja u pogledu sponzorstva

tada je bila: sto hiljada šilinga godišnje – što je danas oko sedam hiljada evra – i nov padobran. Posle dugog natezanja ubedili smo Tomasa: „Okej, uradićemo to.“ Nekoliko nedelja kasnije poslao sam mu račun – a on me je odmah pozvao telefonom:

„Felikse, poslao si mi račun na sto hiljada šilinga. Ali dogovorili smo se za pedeset hiljada.“

Ja sam odgovorio: „Sto hiljada šilinga godišnje i nov padobran, sasvim sam siguran da je tako bilo.“

„Pedeset hiljada, o sto hiljada uopšte nije ni bilo reči“, bunio se Tomas.

Pozvao sam Hansa Hимера, sav besan:

„Hanse, šta smo se ono dogovorili sa Iberalom?“

„Sto hiljada šilinga.“

„A on sad kaže pedeset hiljada.“

„Ma je l' poludeo? Sto i nov padobran.“

„Tačno, čoveče, baš mi je drago što si ti bio tamo. Već sam mislio da sam odlepio, ili tako nešto.“

Ponovo sam pozvao Tomasa:

„Znaš, i Hans je čuo šta smo se dogovorili.“

„Onda mora da se obojica varate. Potpuno sam siguran! Sto hiljada uopšte i nemam u budžetu. Pedeset, ne mogu više da ti platim.“

Bio sam besan! Sto hiljada šilinga podeljeno na dvanaest meseci već je bilo otprilike mršava mesečna plata, ali za mene je to ipak bio dobar početak, na kom sam bio veoma zahvalan. U glavi sam od tog novca već isplanirao svoje projekte. A sada se taj lik iznenada više ničega ne

---

seća? Prva pomisao mi je bila: e pa, sada ću da pozovem gospodina Matešica lično. Znao sam da sam u pravu, a moj stari smisao za pravdu ponovo se javio. Da mi je tog trenutka neko rekao: „Uzmi pedeset hiljada! Ako sad šefu napišeš pismo, možeš i to da izgubiš ukoliko stvari krenu naopako“, ja bih mu odgovorio: „Ne interesuje me. U tom slučaju ću se sasvim povući. Ali dogovorili smo se za sto hiljada.“ Nepravdu jednostavno ne mogu da podnesem – i u tim slučajevima umem da budem prilično tvrdoglav.

Napisao sam, dakle, pismo Ditrihu Matešicu i pozvao telefonom njegovu tadašnju sekretaricu: „Pazi, napisao sam pismo gospodinu Matešicu, ali želeo bih da ga dobije on lično. Možeš li, molim te, da se pobrineš za to? Da ga ne pročita neko drugi.“ Poslao sam pismo, a dva dana kasnije Tomas me je pozvao telefonom i rekao mi da dođem u Fušl. Kad sam stigao u njegovu kancelariju, video sam da na pisaćem stolu drži moje pismo upućeno gospodinu Matešicu. Najpre sam pomislio: „Naročito sam zvao šefovu sekretaricu, a pismo je ipak završilo pravo kod Tomasa Iberala. A još ga je i pročitao pre nego što je otišlo šefu.“ U tom trenutku mi je postalo jasno da sam upravo ponovo naučio jednu važnu životnu lekciju: kad se radi o novcu, ne možeš nikome da veruješ.

Prešao sam u napad i upitao Tomasa kakvu to igru igra: „Dogovorili smo se za sto hiljada šilinga. Hans Himer je bio prisutan i može da posvedoči. Greška je,

dakle, tvoja. Nažalost, moram to da ti kažem – a sad idem pravo kod gospodina Matešica. Već sam toliko učinio za ovu firmu. Uvek sam se trudio, uvek sam bio korektan. Mislim da je sto hiljada šilinga sasvim pošteno za ono što sam postigao.“ Tomas je malo počutao, a onda je rekao: „Dobro, sad ćemo tako uraditi. Ali ubuduće će ovaj ovde pisati sto biti prvo mesto na koje treba da se obratiš, a ne kod onog tamo gore.“ Iznuđeni budžet je, naravno, bio daleko od sjajnog početka buduće saradnje.

Prilikom naših godišnjih pregovora i Tomas i ja smo se podjednako radovali kada bi mi video leđa. Među nama naprosto nije bilo prave hemije, a nisam imao volje da narednih pet ili deset godina nastavim tako da radim. Stoga sam na kraju jednog od naših razgovora prosto ostao da sedim i rekao sam mu: „Vidi, nismo baš dobro počeli, i do sada je sve bilo sranje. Ali ja nisam ništa loše uradio i nemam sebi šta da prebacim. Sigurno i ti sa svoje strane stvar vidiš tako. Samo što ovako dalje ne možemo. Ne obožavaš me baš, a ni ja tebe. Sad bismo obojica mogli da popustimo i da nam bude dobro. Ili možemo od svega da dignemo ruke.“ To je bio prvi korak u dobrom pravcu.

Nešto kasnije Tomas je došao na ideju da bi neko trebalo da skoči s najviše zgrade na svetu, sa Kula bliznakinja Petronas u Kuala Lumpuru, glavnom gradu Malezije. Za taj projekat smo u obzir dolazili Švajcarac Uli Gegenšac, Amerikanac Frank Gambali i ja. Konačno je presudio

---

Tomas, koji je smatrao da ako već neko skače, to treba da bude Austrijanac. Taj skok je bio prvi Tomasov i moj zajednički projekat i predstavljao je veliki uspeh. Naslovne strane u celom svetu bile su posvećene skoku i *Red bulu*. Još iste godine skočio sam sa kipa Hrista Spasitelja u Rio de Žaneiru, što je takođe bio poduhvat koji smo Tomas i ja zajednički osmislili za pisačim stolom i zatim sproveli u delo. To je predstavljalo proboj u našoj saradnji jer smo sad znali: nas dvojica smo dobri, obojica smo profesionalci.

Naravno da je povod za rasprave sa Tomasom bio novac, ali meni je pritom više bilo stalo do pravde i poštenja, koliko god staromodno to zvučalo. Moj agresivan pristup mogao je da ima i suprotne posledice. U tom trenutku još nisam stvarno poznao Ditriha Matešica i nisam znao da li bi u nekom problematičnom slučaju pre pomogao meni ili Iberalu. Većina šefova firmi je na strani svojih ljudi, pa ni Matešic u tom pogledu verovatno nije drugačiji, mislio sam tada. Mogao je da kaže i ovako: „Ako misliš da moraš da pišeš pisma i da tužakaš svoje saradnike, nemaš karakterne osobine koje treba da ima *Red bulov* sportista.“ U tom slučaju bih morao da vratim padobran i šlem.

Svoj prvi susret sa Ditrihom Matešicom neću skoro zaboraviti. Na *Red bulovom flugtagu* 1997. u Berlinu izdaleka sam ga ugledao kako mi se približava. Delovao

je ljubazno, pomislio sam da je harizmatičan i razmišljao sam: da li da mu se odmah obratim sa *ti*, ili sa *vi*? Ako počnem sa *ti*, a on prihvati, biću na *ti* sa šefom *Red bula*. To bi baš bilo kul. Ali nisam bio siguran. Sa svakim korakom kojim se približavao kroz glavu mi je otprilike sedam puta prošlo: u stvari, mogu da mu kažem *ti*. Ja sam sportista, već sam učinio ponešto za imidž njegovog preduzeća. Ne verujem da će mu to predstavljati problem. A onda bi svi rekli: „Šta, sa Ditrihom si na *ti*?“ Ali nikako ne bi valjalo ako bi mi odgovorio: „Ej, momak, slušaj ovamo, bolje bi bilo da se smiriš. Nas dvojica nikako nismo na *ti* samo zato što si nekoliko puta odnekud skočio.“ Verujem da je odluka pala u trenutku kad mi je pružio ruku: sve je leglo na svoje mesto, kao kod ruleta koji se polako vrti – ding, ding, ding, ding, a onda tak-tak, tak, taaak: „Zdravo, kako si?“

U tom trenutku je bilo jasno da je to ono pravo.

Između Ditriha Matešica i mene odmah je proradila hemija. Mnogo sam ga poštovao, a on je bio baš onako ljubazan i harizmatičan kao što je na prvi pogled i delovao. Još jedan razlog zbog koga smo se dobro slagali svakako je bio i taj što ga nikad nisam smarao. Od samog početka sam imao njegov broj telefona, ali u čitavom životu jedva da sam nekad rekao: „Znaš, Didi, nešto mi treba.“ Ili pak: „Ditriše, ovo, Ditriše, ono... Ne bi li možda mogao? Mom drugaru i meni treba.“ Kao *Red bulov* sportista od samog početka sam pokušavao da delujem što samostalnije. Uvek sam se radovao

---

kad sretnem Ditriha Matešica, ali nisam morao baš i da letujem na njegovom ostrvu. Neću da dospem u odnos koji podrazumeva ličnu zavisnost: o, čoveče, sad moram da mu učinim ovo ili ono. A pritom to možda uopšte i ne želim. Ali on je za mene tako mnogo učinio... Na kraju krajeva, većina usluga u životu vraća se posredno.

Sa *Red bulom* kao partnerom konačno sam imao neophodan novac, koji mi je ranije uvek nedostajao. Bilo mi je, međutim, jasno i da za svoje skokove s platforme moram da pronađem najatraktivnija mesta da bi to tako i ostalo. Ako negde skočite s nečega, to je jedna priča. Ali ako skočite sa nekog objekta koji je čuven u celom svetu, to je već sasvim druga priča. Kao skakač s platforme rano sam počeo namerno da biram takva karakteristična mesta. Trebalo je pronaći nešto jedinstveno. I ne skrivati se od javnosti.

U video-snimcima skokova oči skakača su svojevremeno bile skremblovane, a ako su uopšte nešto govorili, govorili su izmenjenim glasom i leđa okrenutih kameri. Ako bismo rekli da su se skakači s platformi kretali u nekoj vrsti pravne sive zone, to bi predstavljalo veliko ublažavanje. Većina skokova je bila nesumnjivo nelegalna. Sve se odvijalo pod velom ćutanja. „Ej, mogu neki put da te povedem, ali znaš da ne smeš da pričaš da smo noću skakali s onog mosta. Inače će za to doznati policija.“

Ja sam odlučio da krenem novim putem. Ako radim nešto što svi treba da vide, neću se kriti. Pored toga, sebi sam postavio za cilj da svoje projekte ostvarim suštinski drugačije od ostalih skakača. Ako to uporedimo s Formulom 1: nisam hteo da budem samo vozač već da na sebe preuzmem dva ili tri zadatka. Pilot Formule 1 učestvuje u razvoju vozila, radi na dizajnu automobila, vodi i motiviše tim. To proširuje polje rada i ugao gledanja. Svoje projekte sam postavio na profesionalnu osnovu, uvek sam tačno znao šta radim, sve sam pažljivo i dugoročno planirao, i tako sam s godinama postao sopstveni stručnjak za upravljanje rizikom.